

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9 szám

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára a helyeken kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szócig 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 ferral több.

Erkölcsei anarchia.

(d.) Ez idő szerint a magyar nemzet alaposan össze van vesztve, akárcsak a 16-ik században. S a válságoknak még csak a kezdetén vagyunk. Akármerre tekintünk, sehol egy szilárd pont, a kibontakozásnak egy kis reménye sem mutatkozik, sőt ellenkezőleg minden tényező bevonatik a harcba s a harcban bomlásnak indul minden.

1890. febr. 26-ika óta öt év mult el s arról tanuskodik, hogy még ötször öt esztendő sem lesz elégséges annak a vihárnak leesítésére, melyet az akkor oktanul felidézett szél okozott.

És ez nem lehetett másképp, nemzeti közszellemünk sajátos képződése folytán, mi-helyt akadt valaki, akinek kedve jött nálunk most egyházpolitikát csinálni. Nálunk a század folyamán a szabadabb politikai és társadalmi intézményekért való küzdelem nem jelentette egyúttal a vallási érzületnek a megerősödését is, hanem ellenkezőleg; amint érvényesültek azok, hanyatlott emez.

Hanyatlott kivált a nemzet többségét képező katolikusokban. Nálunk a liberális irány több volt, mint egyszerűen a nemzeti szabadságokért való küzdelem az osztrák ú. n. konzervativizmus ellen, nálunk ez egyúttal az ősi kath. vallásnak a modern racionalisztikus szellemi áramlatokkal való pótlását jelentette.

Jelentette a nemzetnek a keresztény világnézetből való kivetkőztetését.

A munka hatalmasan folyt, a nemzeti jelszavak hatása alatt egy félszázad folyamán kivívtunk mindent, a mit az ország önállása s alkotmányos kormányzása követelt, de lépésről-lépésre fogott a nemzet erkölcsi tökéje, melyet csak a csorbítottanul őrzött keresztény szellem, keresztény morál képes biztosítani. Szabadok lettünk, de szabadságunknak meglazult erkölcsi alapja; fejlődésünk teljesen egyoldalú lett, liberális a politikában, de liberális a vallás-erkölcsi téren is, minden ellensúlyozás nélkül. Ez utóbbi pedig egy lehetetlen álláspont, melynek okvetlenül meg kellett magát bosszulnia.

Lehet, hogy ez azért történt, mert az osztrák nyomás elleni ellenszenv lassan átragadt a vallásra is, melyet a politikai elnyomók sajátjuknak vallottak; lehet, hogy nagy része volt ebben a nemzet vezetői férfiai vallási racionalizmusának; lehet, hogy a jozefinizmusban nevelkedett magyar kath. egyház sem teljesítette feladatát; de barmi is volt az ok, tény, hogy Magyarországon a keresztény szellem, mely az egészséges morált a köz- és magánéletben, az utolsó évtizedekben megfogytakozott s mi nemesek a politikában, de a vallási téren is liberálisok lettünk és csak liberálisok, a mi vallás-erkölcsi elzülést jelent

A nemzetek életében egészséges fejlődés azonban csak az egyenlőt ellensúlyozó erők kölcsönhatása mellett lehetséges. Mi pedig a legszélsőbb egyoldalúságba kerülfünk — mindenben. Pártjaink, a hány csak van, liberálisok; közigazgatásunk liberális; minden ember a társadalmi téren liberális. És mi ennek a következménye? Az, hogy a pártok közt nincs az igazi elvi ellentét, csak holmi nézeteltérések a jótárol; az emberek között pedig egyforma a szabadság — a morálban. Közös jellemvonásuk nagyban és egészben a könnyű megalkuvás — a koncért.

Már pedig Berzsenyi szerint: minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs... A liberalizmus egyoldalúsága ezt a talpkövet nálunk alaposan megingatta.

S midőn a nemzet bele volt már nevelve a liberalizmusba, midőn utoljára a Tisza-éra sok komoly gondolkozásban kételyeket is kezdett támasztani a liberalizmus egyedül üdvözítő volta iránt: akkor dobta bele Csáky a nemzetbe a febr. rendeletet, mely politika helyett a vallásra fordította az emberek figyelmét.

Erről a rendeletről csakhamar átugortak a legradikalisabb kérdésekre s efféle rögtönzésekkel annyira fellármáztak az országot, felizgatták a kedélyeket, hogy még azok is kezdtek érdeklődni a vallási ügy iránt, akik azelőtt mint a liberális korszak neveltjei, azzal egyáltalán nem törődtek.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

A mi kis vendégünk.

Kelj fel katona...! Sötét, csendes az egész szoba. Csak olykor hallani egy kis neszt, midőn egy-egy nemes hadi megfordul kemény szalmazsákján, hogy elszibbadt oldalán kicsit könnyítsen, s teste súlyát másik oldalára áttegye. Egy egy elfojtott sóhaj hallatszik, bizonyára az elmúlt emlékek megjelentek álmában a napi foglalatosság fáradalmi után.

Ekkor egyszerre a sok népdalban megénekelte sárgaréz-trombita harsány szava „ébresztőt“ zeng.

A napos is megjelenik, meggyújtja a lámpát, s már is hangoztatja paraucsoló szavát: — Fel! Fel!

A harciak felülnek (persze nem egyszerre, de rövid időközökben, aszerint, ki tud hamarabb búcsút venni a meleg takarótól!) s felbúzzák ruhájukat, kiserve e tettüket szavakba foglalt „ébresztő“ dallamával:

— Kelj fel katona, már kész a zupa!

Megszokott náluk ez a kedélyes mondat, s mégis, mégis megismétlik naponta. Ez a „Jó

reggelt“-jük. Ezután megered a nyelvük, s kedélyeskednek a maguk módja szerint.

Egy ily reggelen a szoba lakói „hivatalosan“ tudomásul vették eberebb társuktól az éj nevezetességét, egy kis vendég jelentkezését.

Senki sem látta. Ő csak éjjel jelentkezett. Ilyenkor apró lábaival végigsétálta a szobát, majd lovárdának tekintette, s körül ügette a négy fal közé zárt tereget. Olykor-olykor meg-megállott, hosszú bajszát balra s jobbra simította. Apró szemecskéjét élénken forgatta, s kis, fehér orrcskáját úgy fintorgatta, mintha szaglászott volna. Egy szárnyu frakkját nagy buszken felkunkorította, s olykor muzsikális hangját is hangoztatta. Eber társunk állítása szerint az első látogatáskor muzsikális hangja hasonlított egy kisebbszerű menydörgéshez. Nyilván nem volt megelégedve fogadtatásával. De igaz is! Vendégül jönni, s nem találni egy jó falatot sem, ez, ha más nem, hát legalább is nagy figyelmetlenség... Nos, és ha a vendég kiesi is, mégis csak vendég. Azért a méltatlankodása teljes joggal nagy lehet. S az volt. Eltávozott búcsúzatlanul.

A kis vendég kedélyes kezd lenni. De úgy látszik, nem örökre. Már másnap, azaz hogy sötét éjszakan újra megjelent, s megújraza a mult-kori programját. Sőt mi több, újabb ponttal

toldotta meg, — mint egyes tornászó mutatkozott be.

— Ha nem adtok jó szantotokból, — gondolta magában a kis vendég, s talán a maga nyelven hangosan is nyilvánította — szemes lesznek, s a hol lelek jó falatra, ott viszek.

Hát biz ez kicsit merész szándék volt, de okkal-móddal mégis kivihető.

Szemes is, ügyes is volt. Meglátta a polcot, s azon barnálló falatot. Uccu neki! Az ágy lábán felkapaszkodott az ágyra. Onnan már nem volt nehéz a felakasztott köpeny redőin a polcra jutni. Mint valami ügyes hegymászó kuszott fel egy-egy redő fokára, s szállott ugyanannak völgyeibe. Faradságos útja volt, de mit törődött ő ezzel! Fáradtsága búsán meg volt fizetve: egy alvó vitéznek a kenyerét zavartalanul dézsmálhatta.

Izlett neki, s jóllakva nagyot esettentett kis nyelvével.

— A viszontlátásra! szólhatott, s most már meglegegedetten távozott.

Mi ezért nem nehezeltünk reá, mert dézsmálásával kedélyeskedett: soh'sem járt egy ugyanazon éleskamrába, de sorban más és másba. Úgy véleményezte, hogy nem jó egyet fogyasztani, mint a pióra egyet szipolyozni!... Aztán meg, milyen haszontalanság lenne ezért a nemes Mars-

Ez volt egyik irányban a liberális fejlődés, a ker. szellem nálunk történt megfogantatásának a konzekvenciája: a vallási radikalizmus, melytől sok liberális is végre megijedt. A másik irányban az anyagi téren kezdett jelentkezni a liberális gazdálkodás gyümölcse, az elszegényedés, a gazdasági válság mindenfelé, mely sok embert fogékonyvá tett a szocializmus iránt. A harmadik irányban eltakarhatatlanul kezdtek jelentkezni a gyenge emberek, a megbízhatatlan hivatalnokok egész vonalon, mint a liberális éra neveltjei. A családok, a síkkasztások a köz és magánéletben.

Szóval a Csáky-rendelet kapcsán a liberális egyoldalúság mint erkölcsi anarchia mindazt felszínre hozta, amit azelőtt a rothadt béke a rétegek alatt takart.

Altalános lett a felébredés mindazok között, akikben a liberális eszméramlat a keresztény gondolkodás és életmód csiréit egészen ki nem ölte s kezdtek keresni azt a tényezőt, mely az okozott bajokat orvosolni. A liberális egyoldalúságot *ellensúlyozni* képes.

Igy keletkezett a keresztény néppárt eszméje, így annak a programja, mint a nálunk háttérbe szorított keresztény szellemnek a szülőltje. Annak létre kellett jönnie, az események természetes folyamata hozta azt felszínre. Ha nem Zichy Nándor annak a szervezője, hát lett volna más; mert a néppárt nem ötlet, hanem az idők posztulátuma.

Azért támadhatják azt a pártvezérek, mondhatják azt izgatásnak, veszedelmesnek vagy bárminek, az létjogot kér magának, az mint elmaradhatlan visszahatás nem fog eltűnni a föld színéről. Mert a liberális pártok mellett elemi szükség nálunk a néppárt.

Most még általános lesz a bomlás, mint már látjuk az országgyűlési pártokon; sokáig tarthat a liberális mámorból való ébredés, új generációnak kell nevelkednie; de a néppártot nem fogja megakadályozni senki, mert annak gondviselészerű hivatása van a nemzet megmentésére.

Ma a lealeázott liberalizmus, mint erkölcsi anarchia háborog az országban, az általános

harc között bomlik minden. A Csáky-rendelet tőba dobott kő volt, mely felkeverte mindazt, a mi a tőban hosszú idő alatt összegyűlt és rchadt; szélesre terjednek a hullámok, piszkos most a víz, de a rossz anyagok elfolyása után meg fog tisztulni.

A ki nem így fogja fel a néppárt jelentőségét, az nem ismeri százados fejlődésünket és nem értette meg az idő intő szavát.

A vihar előtt. Latkóczy Imre államtitkárra való kinevezetésével a nyitrai kerületben új választás lesz megejtendő. Más körülmények között örülnék neki, hogy megyénk és városunk fia így díszes állásra emelkedett. De mélyen megszorodik lelkünk, midőn látjuk, hogy egy nagy katolikus apának gyermeke csupán hitének meggyalázásával, vallása egyik hitágazatának — a házasság felbonthatatlanságának — nyílt megtagadásával emelkedett felfelé. Ilyennek megválasztásához mi hozzá nem járulhatunk, anélkül, hogy hasonló hitárulást el ne kövessünk. A kereszténység közös atyja két év előtt, midőn a jelen egyházpolitika előrevetette sötét árnyékát, már hangzott az intő szózat, hogy csak oly katolikus jelöltre adjuk szavazatunkat, aki hitének tanait minden körülmények közt meg fogja védelmezni. Itt az egyház feje szólott; itt nem áll jogában senkinek azzal áltatni magát, hogy jó katolikus, ki az egyház fejének intelme dacára az ellenkező álláspontra helyezkedik. Ez nem többé politikai, ez lelkiismereti kérdés. Ezt jól jegyezzétek meg magatoknak ti katolikus tisztviselők, kik a lelkiismeret szavára még adtok valamit; kik még emlékeztek Krisztus urunk szavaira hogy „nem csupán — kenyérből él az ember“.

Imára! A megpróbáltatásnak nehéz napjai közelednek reánk. Az erőszak, melylyel népünk megküzdeni kénytelen, oly óriási súlylyal nehezíti reá; a csabítás, a fenyegetés annyira körülhálózta, hogy a legnagyobb lelekjelenlétre van szükség, hogy helyt álljon. Azért testvéri szeretettel kérjük fel a nyitrai választókerület lelkészeit, hogy a választás elrendelésétől egész a választás napjáig nyilvános imákat tartsanak a templomban a *katolikus ügynek diadaláért*. — Ezt nekünk nem tilthatja meg senki. Ellenkezőleg; aki tudja, hogy mily nagy kérdés forog szobán, a presszióknak mekkora súlyával kell megküzdeniök katolikus választóinknak, mindenki természetesnek fogja találni, ha a németországi és a belga katolikusok mintájára, mi is közös imákat tartunk, hogy a németországi és belga katolikusok mintájára mi is hasonló eredményt bírjunk felmutatni. (Lásd pl. az eichstädti püspök körlevelét 1874. jan. 3-áról.) Az egész ország szeméi a nyitrai választókerületre lesznek függesztve; az egész magyar haza közvéleménye számot fog kéri tőlünk sáfarkodásunkról. Mi a velünk szemközt álló erőt csak úgy tudjuk ellen-

súlyozni, ha az Isten, a kereszténység megalapítójának segélyét buzgón kérjük a destrukció ellen. Hadd lássa a nép egész világosan, hogy ez nem komédia, hogy ez nem a régi restauráció, melyben akár erre, akár amarra hajlott, hát teljesen mindegy, hanem itt a vallás legszentebb érdekei forognak veszélyben.

A választási törvény. A választásra vonatkozó törvény néhány paragrafusát itt közöljük t. olvasóinkkal. 96. §. A ki a választónak, vagy családja valamely tagjának azon célból, hogy bizonyos jelöltre szavazzon, vagy ne szavazzon, vagy a szavazástól tartózkodjék, vagy mert valamely jelöltre szavazott vagy nem szavazott, pénzt, pénztérteket, vagy más előnyt ad, vagy ígér, vagy azt valamely előny elvonásával fenyegeti, a választói jognak 3 évre felfüggesztésével s 1000 forintig terjedhető bírsággal, vagy 6 hónapig terjedhető fogsággal büntetendő. Ugyanazon büntetés alá esik azon választó is, ki a neki, vagy tudtával családja tagjának a jelen §-ban megjelölt célból adott pénzt, pénztérteket vagy más előnyt elfogadta. — 97. §. Az előző §-ban kitűzött büntetéssel sújtandó az is, a ki az azon §-ban említett okból etet és itat, valamint az is, ki ezen etetést és itatást elfogadja. — Midőn erre felhívjuk t. olvasóink figyelmét, egyuttal kérjük, miszerint mindennemű visszaélést, erőszakot, vagy fenyegetést ide a központba bejelenteni sziveskedjenek. Vegyenek fel az illetővel, akin a jogszerelem megesezt, jegyzőkönyvet, irassák alá két tanuval, s mi a jogtalanság ellen nyomban orvoslást fogunk keresni a fenytő törvényszéknél.

A kormánypárt imája. Az ember nem is hiú, hogy a kormánypárt is milyen jó katolikus, mikor szorul a kapca. A legutóbbi csáktornyai választásnál a következő „imaszerű fohászt“ hogy Csáky Albin szavaival éljünk — osztottak szét ezer meg ezer példányban a Wlascicspárti választók között:

„Kérjük együttesen buzgón és alázatosan az Uristent, távolítsa el tőlünk azt, aki ránk van küldve, hogy kísértsen minket. Adjon elmét, észt és erőt, hogy együttesen egyhangulag újra megválasszuk azt a dicső képviselőt, ki mint jó keresztény, okos ember és magosan álló a magas kormánynál és a trón előtt segít rajtunk a mi bajainkban stb.“

Hát ez igen szép, felette épületes, hogy Csáktornyai az Uristenre is gondoltak. Jellemző, hogy a kormánypárt *elmét és észt* kért az Uristentől. Erre csak az a megjegyzésünk, hogy az ember rendesen olyasmint szokott kérni az Uristentől, amije — nincsen. Kár, hogy az Uristen nem hallgatta meg kérélmöket!

A néppárt értesítése.

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy a „Néppárt“ Budapesten (VI. ker. Podmaniczky-utca 8. sz. I. em.) *ország. központi irodát* nyitott, s hogy az már működését is megkezdte.

fiakat féltékenykedésre karhozthatni... Reszesitem felváltva valamennyit e kedélyeskedésben! Elhatározásához hű maradt.

A kedélyes kezd szemtelen lenni. Történt, hogy a kedélyes kis vendégünk nem elégedett meg a mindennapijával. Másra is fájt a foga! Kutatott szüntelenül. Be-be nézett a kenyér-táskába (ezek olyan valamik, hogy bármi található beennük, csak az nem, a mitől nevüket nyerték!) s felfogatott benne mindent. A ruhás tarisznya sem maradt beken. Ebben oly rendet tudott tenni, hogy másnap a vendéglátó házigazda tüt és cérnát fogott kezébe, s ezeknek segélyével hozta újra régi rendjébe tartalmát. De ez még hagyján lett volna! Sokkal többet engedett meg magának a kis vendég. Ama nevezetes „hazai“ szent szentelyébe furakodott be, s nem volt az a préselt hurka, zafos sonka, füstölt szalonna és sok más „hazai különlegesség“, melyből részét ki nem vette volna.

Ez már felkavarta epénket, s így lett a kedélyes kis vendégünk — kicsit kedélyes, de nagyon szemtelen kis vendég!

Ennek köszönhetette azt, hogy mi szükségesnek láttuk — a Stallmeister beavatkozásának.

Stallmeister urfiba helyeztük minden reményünket. Biztosra vettük, hogy meg fog bennün-

ket a kedélyes szemtelenünktől szabadítani. A mi kísérleteink ugyanis mind esütörtököt mondtak. Hiába szólaltunk fel ellene, majd szidtuk, sőt kergettük is; nem használt mindez semmit. Szobánk ajtaját kár volt becsuknunk előtte, mégis betolakodott.

A kedves olvasóm ezek után azt a kérdést fogja megkockáztatni, hogy ha közös erővel mit sem tehettek kedélyes szemtelenjük ellen, vajjon a Stallmeister miféle titáni alak, hogy e nehéz munkát egy maga is megtudja majd tenni?!

Nem volt Titán, de törpének sem nevezhető. Fajabéliek között a közepesek sorába tartozott. Szép sárga bundát viselt, mely mint a bakalabszárán a kaposos nadrág, ugy feszült kövér hátán.

Nagy nyenc volt. Csak a húst ismerte el igaz ételnek. A többi mind csak — katonának való. Azt hiszem, ezt tartotta, mert hiába kínáltuk bármi más étellel, megkosarazott mindjünkunkat.

Különben okos volt, okosabb, mint sok regruta. Lovardában és menetgyakorlataink alkalmával ütegünk élén, kapitányunk után haladt. S ha ilyenkor a kapitányunk megadta a vezényszót bár csak kardjával is, ő már is azon irányban nyargalászott.

Abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy Stallmeisterünk biographiáját is közölhetem: Szü-

letett Miklósfalván 1889-ben, ugyanott látta meg kilenc napi vaksága után először a napot. Ismeretlen rablókezek elrabolták kedves családja köréből. S úgy értesültem, hogy anyján kívül őt hasonszörű és korú testvére siratta soká.

Őt felnapig egy kenyerestartisznya szolgált lakásául, midőn végre Komáromban érte a földet gyenge lába először.

Itt nevelkedett, s itt „abrichtolták“.

1893. év januárjában, télviz idején tette meg ütegünkkel a nem csekély utat Komáromból Pozsonyig.

Nos, ebbe helyeztük reményünket. Felédesgettük a szobánkba, hol puha fekhelyet készítettünk számára. Nem akartunk fukarak lenni hálnkkal, sőt nagyon is adakozók, mert előlegeztük. De ő elégedetlen volt fekhelyével. Bizonynyára fázott a szegény, azért állt be hálótársul egy vitézhez, ki — ne kutassuk az okát — nem kért társaságából.

Méltatlankodott ezért s újabb kísérletet nem kockáztatott, de visszatért fekhelyére.

A kevés gondiak, ha haraggal fekszenek le, hamar alszanak el. Így volt ez a Stallmeisterrel is. Csakhamar elaludt s hortyogott oly nagyon, hogy a kis vendég megjelenését sem vette sokba.

Hogy pedig e működése sikeres lehessen, esedezünk, kegyeskedjenek a „Néppártot“ érdeklő mindennemű, akár politikai, akár társadalmi mozzanatról a fentcímzett irodát szentül azonnal értesíteni, de *csak az irodát és ne egyes — bárki legyen is az — személyeket*, mert hisz ép azért nyílt meg az az iroda, hogy közvetítő legyen a párt vezetői és a tisztelt közönség között.

Csakis a *fennevezett irodára címezendők* tehát a jövőben az értesítések, kérdések, jelentések, szóval minden, mert az iroda majd mindent rendeltetése helyére továbbít, kézbesít.

Kérjük továbbá *azon napi és heti lapokat*, melyek a „Néppárt“-tal rokonszenveznek, t. szerkesztőit, sziveskedjenek a központi irodát *lapjukkal megfizetni*, viszontszolgálat gyanánt, ígervén, hogy az iroda időről-időre tudósításokat fog nekik küldeni.

Végül kérjük kedves hazánkban levő összes *kath. körnek, kath. olvasó egyletnek*, vagy akár mily néven ismert *kath. szövetkezetnek* tisztelt elnökeit, kegyeskedjenek mind *az illető testületnek*, mind pedig *saját becses személyöknek* nevét és lakhelyét az irodával közölni.

De bár honnan és bármit írjon, küldjön vagy kérdezzen is valaki, *soha se feledje el*, könyörgünk, *levele homlokzatán* azon *orsz. képviselő-választó-kerületnek* nevét és a *vármegyét*, amelyikből ír, illetőleg amelyhez tartozik, feltűnő betűkkel kiírni.

Budapesten, 1895. február 27-én.

A „Néppárt“

orsz. központi irodája Budapest,
VI. Podmaniczky-u. 8. sz.

Helyi hírek.

Éljen ifj. gróf Zichy János!

A nyitrai kerület e napokban megüresedik. A választók komolyan gondolkozó keresztény népe és hisszük, a higgadt gondolkodású izraeliták is velünk tartanak, midőn a kerület megválasztandó jelöltjét ifj. Zichy János grófban, a legujabban alakult magyar néppárt képviselőjében bemutatjuk. Dr. Zichy János gróf egy ősrégi dussgazdag magyar család tagja, melynek fiai mindig az országfentartó konzervatív eszmék bajnokai közt voltak lelhetőek. Zichy János grófban kerületünk egy széles műveltségű, magas társadalmi összekötte-

A kedélyes szemtelen tragédiája.

A kis vendégnek jól esett Stallmeister hortyogása. Kettőzött buzgalommal buzgolkodott egy sajt darabon. Talán asztali zenének vette Stallmeister harmonikázását. Jollakott s egy vizített kísérletet meg a Stallmeisternél. Ez azonban nem volt nagyon nyéres az utóbbinak. Meg kell vallanom, hogy én sem fogadnám szívesen azon vendéget, ki a vizittjét azon kezdi, hogy csiklandózással akarja magát behízelegni. Már pedig a kis vendég ezt tette, s hozzá meg éppen a legcsiklandósabb részén, az orrán.

De hiszen, megis járta! Olyan poflevest kapott tőle, mely — úgyhiszem — bemutató előadás volt, de mely előadást, ha netalán tán megújratni lett volna kedve, torkán akadt volna a — „hogy volt!“

Másnap reggel a szobánk humoristája egy gyászszegélyes lapon „fájdalomtól görnyedő szívvel“ jelentette a kicsit kedélyes, de nagyon szemtelen kis vendégünk gyászos kimultát.

Feledés fátyola boruljon rá és megfagyott testére!

Zhorella Gyula.

tésekkel rendelkező, fényes tehetségű, ritka szóbeli talentummal megaldott képviselőt nyer. Mi az előjelek után ítélve, örvendetes tudomásul hozzuk elbarátainknak, hogy a kerület tulnyomó többsége be fogja bizonyítani, hogy választói jogában semmiféle presszió, semmiféle ígéretek által magát eltántorítani nem engedti. Örvendetes tudomásul hozzuk, hogy választókerületünk soha nagyobb lelkesedéssel nem seregett egy jelölt körül, mint most sorakozik Zichy János gróf zászlaja alá. Még eddig meg sem indult a hare és már is az önmegtagadás, elvűség megragadó példáit tudjuk éppen a legszegényebb, vagyontalan népnél, mely méltán szolgálhatna utánczó példaként a művelt osztály egy részének. Meg fogjuk őket örökíteni, hadd tanuljon a világ, hogy a paraszt gunyában is dobog nemes szív; valamint meg fogjuk örökíteni azokat is, kik őseiktől örökölt szent vallásuk eltiprására, a pillanatnyi hatalom támogatására, ellenünk szövetkeztek és ellenünk szavaznak. Bizunk az Istenben. Ő nem hagyja el az ő szent ügyét; bizunk elbarátaink lankadatlan tevékenységében, igen bizunk választóink megingatlan hűségében, hogy úgy mint ma, tömött sorokban vonulunk fel a választás napján is, és óriási többségben, igaz magyaros lelkesedéssel kiáltják velünk együtt: Éljen ifj. gróf Zichy János!

Felolvasás. A kath. körben jövő vasárnap március 10-én délután 3 órakor Zongor József főgimn. tanár felolvasást fog tartani „Az erotikus természet naiv költészetéről“.

Eljegyzés. Dr. Stein Emil, kórházi orvos eljegyezte Fischer Vilmos, a nyitrai gőzmalom igazgatójának kedves leányát Annát.

Becsületbeli ügy. Dr. Egressy, kinek ismételtelen volt becsületbeli ügye, e héten megverekeedett az egyik segéddel dr. Várnaival, s mint értesülünk, oly súlyosan megsérült, hogy a megyei kórházba kellett szállítani.

Uj államtitkár. A hivatalos lap mai (márc. 2.) száma hozza *Latkóczy Imre* urnak, a nyitrai vál. kerület képviselőjének belügyminiszteri államtitkárrá való kinevezését. Az okmány február 24-éről van keltező. Latkóczy ur egyuttal egy nyílt levelet intézett a nyitrai választókerület választóihoz, melyben őszinte köszönetét fejezi ki azon jóindulatért, melylyel őt egy évtizeden át elhalmozták. Hát persze ez nem annyira a multnak, mint inkább a jövőnek szól. A jóindulatra már volt alkalmunk utalni, midőn említettük, hogy 1892-ben is, csak azért viseltetett a nyitrai kerület irányában jóindulattal, mert egy nyitrai előkelő pap a kormányparti mandátumot el nem fogadta. Latkóczy iránt tanusított jóindulat tehát csak a kormányparti iránti jóhajlam volt, melyben Latkóczy személye inkább akadályul szolgált. Minthogy Latkóczy ur hivatkozik, hogy 11 évig képviselte a kerületet és ez idő alatt a legtisztább indok vezérelte hivatásának lelkiismeretes betöltésében: kérjük mit tett ez alatt Nyitra városának, választó kerületének, vagy megyéje érdekében? — Semmit. Az utolsó igazságügyi tárgyalásnál hallottuk, hogy a függetlenségi Mérey Lajos felszólalt, hogy Nyitrán új törvényszéki épület emeltessek. Mérey Lajos volt az, aki felkérte a minisztert, hogy jöjjön ide s győződjék meg az itteni miserábilis állapotokról, amit a miniszter meg is ígért. Latkóczy ellenben soha semmit sem tett kerülete érdekében, s éppen ezért is jutalmazták a kormánynál, mert soha nem alkalmatlankodott semmivel.

Az első szédelgés. Még nem jelent meg szombat reggel Nyitrán Latkóczy kinevezése, már is plakátok hirdették az utcán, melyek konferenciára hívják egybe a polgárokat, még pedig pártkülönbőség nélkül. Ez a plakát egyszerű utcai szédelgés, amitás, félrevezető vak láрма. Ne-

veket irtak alá, melyeknek viselői azzal egyet nem értenek, afölött megbotránkoztak, hogy tudtuk és beleegyezésük nélkül, sőt annak ellenére odabigyesztettek aláírásukat. Az egész mozgalmat, mely itt folyik, presszió jellemzi. — Bizunk a jóságos Istenben, hogy megkapja illő jutalmát a — bukást.

A nyitrai államtitkár. Nem először részesülünk azon szerencsében, hogy államtitkárokat termelünk Nyitravármegyében. Néhány év előtt Szalavszky Gyulát, Nyitramegye akkori főispánját neveztek ki e tisztre. Jól emlékszünk reá, a megyeházon egész orgiákat csaptak e kiüntetés felett. Valósággal dühöngött az emberek közt a lelkesedés; fátyos zenét, kivilágítást rendeztek a különben tevékeny főispán tiszteletére. Mi ezt mind készpénzen vettük és elérzékenyülve néztük a medréből kiesapott ovációt, hogy ime mint örül egy megye, midőn fiát előléptetik. De két évre rá tanui voltunk a megyeházon, midőn a vármegyei bizottságnak bejelentették, hogy Szalavszky a belügyminiszteri államtitkárságról lemondott s Trencsenmegye főispánjává lón kinevezve. A tomboló lelkesedésből nem volt semmi, siri esend követte Thuróczy szavait, csak egyetlen egy vigyázatlan éljen szaladt ki egy ismert férfinak a száján. Ekkor már nem volt semmi, még egy utolsó falusi jegyzőnek sem volt bátorsága, hogy egy éljent reszkírozson meg halotti bucsuztatónak. Ezt tartottuk szükségesnek feleleveníteni azon kitérő lelkesedésnél, mely a helybeli kormánypart egyes tagjai között most elharapózott.

A konviktus farsangja. Ha mulatnak a nagyok, miért ne mulatnának a kicsinyek? Csaptak is olyan helyrevaló kis farsangi mulatságot a nyitrai sz. Vince-testvérek leánynevelő-intézetének a növendékei mult hétfőn, hogy azok is jól elmulattak rajta, akik csak mint „kedves vendégek“ néző szerepben voltak jelen az intézetben. Borbély Sarolta t. főnöknő a szülők megelégedésére bebizonyította ezzel, hogy a leánynevelőintézet külső társadalmi művelődésének a fejlesztésére is kellő súlyt fektet. Először egy kis szindarabot „A bankár leányát“ játszották, melynek olyan mostani leányoknak való themája van, hogy a leány értékét nem az apja pénze teszi. A milyen nehéz volt Kmetykó Mariskának az öreg bonnet játszani, mert csak az okulárisa volt öreg, addig a fürge Szeczászky Irma oly könnyen beletalálta magát a tanulni nem akaró bankárleány szerepébe, hogy előjárói is alig ismertek rá a szorgalmas Irmára. Mert hát nem teszi ő azt ugy, mint a szinpadon — beszélt. Azért Fritz Ferike, a kis izgága, nem is hitte el azt neki! Szindarab után pedig táncra perdült az egész növendék-sereg. Ezt már olyan precizitással csinálták a szoknyás „urak és hölgyek“, mint egy tánciskola vizsgáján. A fáradhatatlan Henrika testvér húzta az arisztont és a kitűnő modoru Pink Gizella kisasszony, a Budapestről az idén idekerült világi tanítónő, igazi művészettel dirigálta az angol táncot, a francia négyest s ki tudná elmondani, hogy miféle csárdásokat. A testvér-főnöknő még buffetről is gondoskodott. A mi nekünk legjobban tetszett az egészben s ez bizonyára tetszeni fog a szülőknek is, hogy a nyitrai zárdában a leányok nevelésénél oly szépen tudják egyesíteni a kellemes a hasznossal, a jámborságot a társadalmi műveltséggel, ami jól nevelt leányban megkívánatik.

A „Nyitrai Dalegyet“ estélye. Az ujonnan szervezkedett daleyet első fellépése nagyon jól sikerült. Az énekdarabok szabatosan lettek előadva, ami azért volt nehéz feladat, mert gyorsan, rövid két hét alatt kellett azokat a kezdő dalároknak betanulni. A műsor többi pontjai is sok élvezetet nyújtottak a jelen volt nagyszámú közönségnek. Vutzay Miklósné urnó meglepetést keltett behízegően kellemes hangjával, biztossággal és érzéssel előadott népdalaival, Simonides Jolán k. a. erőteljes, iskolázott és kellemes hangjával pedig annyira megtetszett a közönségnek, hogy alig bocsátották le őt a tribünről. Mindketten viharos tapsokat arattak, mit igazán meg is érdemeltek. Az Artmann Jolán k. a. által zongorán és Artmann Ede ur által hegedűn előadott „Abránd“ meggyőzte a közönséget arról, hogy itt művészekkel van dolga, kiknek játéka az átlagosságon jóval felül áll. Az előadás után reggelig tartó tánc következett, mely a legvigabb hangulatban folyt. A négyeseket 36 pár táncolta. Jelen voltak, asszonyok: Arnold Bálintné, Bacsa Istvánné, Bellák Jánosné, Braunsteiner Mihályné, Feitscher Ernőné, Fellner Jakabné, Fekete Istvánné, Frank Adolfné, Hores Antónia, Keltseha Nándorné, Köck Alajosné, Köck

Istvánné, Löger Gusztávné, Lakner Ferencné, Metzger Edéné, Merkader Edéné, Mész Rezsóné, Mlakker Endrené, Piochmann Gyuláné, Prohászka Gusztávné, Pekáf Rezsóné, Reisz Frigyesné, Ronchetti Józsefné, Roche Benjaminne, Saffár Józsefné, Saffár Antalné, Schmitt Józsefné, Schweiger Adolfné, Schurmann Ferencné, Szabó Imréné, Seeber Vincéné, Unzeitik Józsefné, Wutzay Miklósné. Leányok: Artmann Eleonora, Artmann Jolán, Baesa Ilka, Bellák Juliska, Braunsteiner Gábris és Judit, Bory Ilon, Feitscher Gizella, Justh Jolán, Krausz Szilárd, Köck Matild, Lakner Józsa, Pascher Mariska és Irén, Roche Karolin, Simonides Jolán, Schmitt N. és Unzeitik Etelka. Felülfizettek: Metzger Ede 3 frt, Meskó Pál 2 frt, Baesa Ferenc 2 frt, Ronchetti József, Freiszberger Viktor, Fischer Vilmos, Adler N. (Ivanka), Neugebauer Nándor, Steiner Mór és Spanyol Géza 1—1 frtot, összesen 14 frtot.

Meghívás az 1895. március 3-án délután 6 órakor Nyitra és vidéke aggharcos-társulat által a Lakner-szálloda kistermében megtartandó XVII. rendes évi közgyűlésre. A gyűlés napján reggeli 9 órakor a kegyesrendiek templomában isteni tisztelet fog megtartani. Napirend: 1. A társulati elnöknek 1894. évi ténykedéséről szóló jelentése. 2. Az 1891. évi számadások megvizsgálásáról szóló számfeljö-bizottsági jelentés és ennek alapján a választmányi felmentvény megadása. 3. Három számfeljö választása az 1895. évre. 4. Bejött indítványok tárgyalása, melyek az alapszabályok értelmében 8 nappal a közgyűlés megtartása előtt a társulati elnökhöz írásban beadandók. 5. A jegyzőkönyvi hitelesítők választása. Forgalmi kimutatás az 1894. évről. Bevetel: múlt évi pénztármaradvány 44 frt 43 kr., befolyt betegpótlási díjak 87 frt 30 kr., felvett betét 230 frt, tőkésített kamatok 157 frt 45 kr., összesen 519 frt 18 kr. Kiadás: elhelyezett betét 157 frt 45 kr., kiutalt betegpótl. és temetési díjak 129 frt 15 kr., vegyes kiadások és adományok 191 frt 89 kr., pénzkészlet 1894. december hó 31-én 40 frt 69 kr., összesen 519 frt 18 kr. Vagyon: készpénzben 40 frt 69 kr., betéti könyveikben 3172 frt 44 kr., összesen 3213 frt 13 kr. Teher: betegpótlási alap 1994 frt 34 kr., zászló-alap 550 frt 11 kr., temetkezési s végkielégítési alap 668 frt 68 kr., összesen 3213 frt 13 kr.

Nyilvános köszönet. A nyitrai katolikus betegsegélyző-egylet céljaira a „Nyitrai Takarékpénztár” 25 frtot, a „Népbank” 20 frtot, a „Hitelbank” 15 frtot, az „Iparbank” 10 frtot, a „Keresk. és Hitelintézet” 10 frtot szavaztak meg. Kedves kötelességet teljesíték, midőn fentnevezett intézeteknek „Betegsegélyző Egyletünk” iránt ismételtan tanúsított jóindulatukért az egyesület nevében a nyilvánosság terén is hálás köszönetet mondok. *A. K. B. S. Egylet elnöke.*

A helybeli kath. Legényegyletnek a Nyitrai Takarékpénztár 20 frtot s a Nyitrai Kereskedelmi és Hitelintézet pedig 10 frtot adományozott, mely ajándékokért őszinte köszönetet mond az egyesület elnöksége.

Gabonaárak március hó 1-én a nyitrai piacon Arpa 6.50—6.60 frt, buza 6.10—6.20 frt, rozs 5.10—5.20 frt, tengeri 6.40—6.50 frt, zab 6.10—6.20 frt, bab 7.70—8 frt métermázsánként.

Vegyes hírek.

Egyházmegyei hírek. Kardoss Károly gerenceséri plébános már elfoglalta új állomását, Verner Imre nyug. gerenceséri plébános Zsámbokréthre költözött, Czeizel Antal gerenceséri ideigl. adminisztrátor pedig Bellusra lón kinevezve segédlelkésznek.

Zsámbokréthy József, országgyűlési képviselő — mint Budapestről részvétellel értesülünk — influenzában megbetegedve, már 10 nap óta kénytelen budapesti lakásán az ágyat őrizni. Reméljük, hogy meggyék derek képviselője mihamarább fel fog lábadni bajából.

Nyilvános köszönet. Kedves kötelességemnek tartom herceg Odescalchi Livioné szül. Zeyk Ilona urhölgy ő főméltóságának mely hálaköszönetemet nyilvánítani azon nemes ajándékért, hogy a szolcsáni róm. kath. templomnak egy igen szép, sajátkezűleg himzett s teljesen felszerelt nehéz fehér selyemből készült misemondó-ruhát,

kegyesen adományozni méltóztatott. Isten áldása ő főméltóságán és kedves családján! Szolcsánban 1895. február 27-én *Bezák György,* plébános.

A nagy-tapolcsányi ker. betegsegélyző-pénztár részére 1895. február hó 28-ig befolyt kegyes adományok III-ik nyugtatványozása. Nagy-tapolcsányi takarékpénztár 25 frt, Odescalchi Livius herceg nagybirtokos Szolcsányban 3 frt, Miksitz Ignác birtokos Nagy-Tapolcsány 2 frt, Schrötter Ignác szállító Nagy-Tapolcsány 1 frt, Rajnoha Mihály építőmester O-Szolcsán 5 frt, dr. Pántecek József járási orvos Tavarakon „Baros képre” 1 frt, Brandis Mihály birtokos Szkaecán 4 frt, Bärenfeld Mór kereskedő Nagy-Tapolcsány 8 frt, nyitra-zsámbokréthi takarékpénztár 20 frt, Gill Emil főpincér Nagy-Tapolcsány 3 frt, Belányi János iparos Nagy-Tapolcsány 1 frt, összesen 74 frt. Hozzávéve a II-ik nyugtatványozást 102 frt 33 kr. és az I-ik nyugtatványozást 216 frt 50 kr. befolyt mai napig összesen 393 frt 83 kr. Fogadják igen tisztelt adakozók pénztárunk igazgatósága részéről legforróbb köszönetünket. Csippek János, elnök, Schneider Ferenc, titkár.

A felkelő nap országának uralkodója, a távoli Japán birodalom Mikadója azon szolgálatokért, melyeket a Babilónai járt Nisibata Nanabu japáni kapitány tanulmányai körül tette, Patzholt ezredes, babilónai parancsnoknak, valamint Lobinger Győző, volt babilónai igazgatónak, a „Felkelő nap” 4-ik osztályu rendjét, Visegrády Béla századosnak, a babilónai menteleposztály parancsnokának és Dvorzák babilónai állatorvosnak a „Felkelő nap” 5-ik oszt. rendjét adományozta. Az érdekes és Japánban fontos rendjelen fehér piros szalag alatt emailon függ négy arany és négy ezüstagn dusan sugarazott csillag. Középen nagy piros rubin, mely a felkelő nap szimbóluma.

A csácai katolikus kör febr. hó 24-én alakult meg 109 taggal. Elnöknek egyhangulag Tvrdy Ignác prépost-plébános lett megválasztva, ki elfoglalván elnöki székét, változta a kath. körök jelentőségét, azok nagymérvű hatását ecsetelte a kath. hitélet emelésére s kimutatta, hogy mily szükségesek azok főleg Trencsénmegyében. Célunk — ugymond — nem támadni senkit, de kötelességünk védekezni a támadások ellen. Az elnök felhívására Benyács István felolvasta a kidolgozott alapszabályokat, melyek alapján körré egyesültek. Az ideiglenes tiszttikar s igazgató-választmány tagjai így választottak: Védnök Bendé Imre nyitrai püspök; tisz. elnök: Zmeskál Zoltán nagybirtokos; elnök Tvrdy Ignác; alelnök Menkina János; tisz. alelnök Moravszky Rezső; jegyző Benyács István; pénztáros Kompánék Gáspár; háznagy Lackó József; könyvtáros Kompánék András. Ezeket kívül még 14 tagból álló választmány alakult meg. A kör hivatva van nagy hiányokat pótolni a felvidéki kath. nép között, amennyiben őket önállóságra, s katolikus érzületének megfelelő szabad gondolkodásra és cselekvésre képesíti. Első évben mindenesetre sok egybek között anyagi nehézséggel is fog kelleni küzdeni itten, hol a tagok legnagyobb része — de hisz ez képezi a hazai katolicizmus zömét — szegény földművesekből áll, de remélik, hogy meg fogják állani a sarat.

Tekintetes Szerkesztőség! Folyó hó 28-án lesz „A Hét” sajtópöre, melynek substratumát „A főherceg nem fogad” című, mult október 18-án, Dixi aláírással megjelent Krónikánk kepezi. Szolgálatot vélnék tenni bescs lapjának, amidőn e cikket külön lenyomatban rendelkezésére bocsátjuk, hogy az a tárgyalás megejtése után mindjárt kezük ügyében legyen. A cikk szerzője Ignotus, polgári nevén: Veigelsberg Hugó, ki a cikkért a felelősséget el is vállalta. Magamat és lapunkat kollegiális jóindulatukba ajánlva maradtam Budapest, febr. 25 kitűnő tisztelettel *Kiss József.* — Ehez Kiss (Klein) József ur hozzácsatolja az inkriminált cikket, mely csak úgy duzzad Veigelsberg Hugó hetvenkedéseitől Frigyes és József Ágost főhercegek ellen. Veigelsberg uram mint a Pester Lloyd főmunkatársa, nem merte határtalan cynismusáról tanuskodó förmedvényét a kormány lapjaiban kiadni, hanem „Ignotus” név alá bujt s most szerkesztője által urbi et orbi hirdeti, hogy ő az Ignotus. A cikket olvastuk, s azt értettük ki belőle, hogy szörnyen

felhaborodott, mert egy minisztert a két főherceg nem fogadott, sőt még a főhercegnőket is rugdalja. Hogy kit fogadjon valaki, kit nem, az mindenesetre az illetőnek szabadságában áll; azért teletelőséggel nem tartozik senkinek. Vannak egyének, kiket politikából megtérnek valahol, de társadalmi érintkezésbe velők nem bocsátkoznak. Ilyen oka lehetett a főhercegnek. Másutt ha valaki társadalmilag feszélyezve van, az egyáltalában olyan helyre nem megy, ahol nem kellemes megjelenése, sőt még azt az állást sem fogadja el, mely aztán kényserhelyzetbe hozza, hogy olyanokkal érintkezzen, kiknek a politikaiul valamivel finomabb érzékük vagyon. Így pl. egy híres bécsi ügyvéd, midőn igazságügyminiszterré lón proponálva az osztrák liberális kormány által, elment egyenesen ő felségehez s kérte, hogy ejtse el kineveztetését, mert ő bizonyos okok által kényszerítve van az állást el nem fogadni. Erdekes, hogy míg a katolikus sajtó embereit elhívték, addig a kormány sajtójának perét elhajasztották.

Egy kis tanulság Komáromból. Nálunk évek óta vajdúdik egy nagy katolikus napilap sorsa. Sőt az is, mely úgy a hogy főáll, neha azok részéről van támadásnak kitéve, kik első sorban hivatnak a katolikus sajtót támogatni. Igen élénk példát nyújt erről Pap Gábor komáromi szuperintendens, miként kellene nálunk is támogatni a katolikus sajtót. A dunántúli református egyházfő és főrendiházi tag házról-házra jár a kálomista családoknál Komáromban és előfizetőket gyűjt a Budapesten megjelenő „Óráló” című protestáns napilapra. A szuperintendens ur buzgókodását maga a teliver liberális „Komárommegyei Közlöny” is megróvja, s azt mondja, hogy „Pap Gábor ur a ref. főgondnokkal felkötötték a verbunkos sarkantyut s házról-házra járva *csakis a református urakat keresték fel s azok aláírásával* akarnak szabadulni a lapot alapítani, s ez által mélyen megsértik mind azokat, kik a szabadelvű eszmeért sikra szállanak és érettek áldoznak”. — Erre Pap Gábor ur megfelel, hogy ők ugyan csak reformátusoknál gyűjtöttek, „de a gyűjtés alkalmával nemcsak reformátusok, hanem más felekezethez tartozók számára is nyitva állt és áll ma is az aláírási ív”. Ezen éppenséggel nem utózik meg. Sőt egyenes utánzó példát állítjuk fel, vajha minálunk is hasonló módon cselekednének. Az újdonszású kálomista püspök egyenesen bevallja, hogy azért ment házalni az „Óráló” érdekében, mert ez a lap „*protestál azok ellen, kik az ultramontanizmus lobogója a clerico = feudális vezérléte alatt akarnak felekezeti törekvésű politikai néppártot alakítani.*” A püspök ur logikája ugyan nem szerencses, de nyíltságát, bátorságát elismernünk kell. S vajha a mi embereink is, kiknek vallása ellen Pap Gábor ur törekvése irányul, oly bátran, oly leplezetlenül lépneek ki a sajtó támogatására. Az akademikus szemléletés, a platonikus vonzalom nem elégséges nekünk többé. Az isteni gondviselésen kívül csupán Zichy Nándor és Eszterházy grófokra hagyatkozni: tétlenségünknek meddő mentegése csupán, mert a történelem és az örökbiro ítélő széke előtt száz Zichy Nándor s Eszterházy grófra sem hárul anyai felelősség, mint egyetlen egy egyházi férfura. Míg amazok nevét, bármily kimenetelű legyen a harc, örök dicsfény övezi körül, addig aggodva nézünk azon lapra, melyen az indifferensek tettei lesznek feljegyezve. Mi nem lázítunk, mi hódoló tisztelettel hajolunk meg a tekintély előtt és ezt a tiszteletet mások közt is akarjuk gerjeszteni: de a Generalstab nem nézheti ölbetett kézzel, midőn a csapatok küzdenek, neki irányítás, támogatás, parancsosztogatás a hivatása és pedig annál inkább, mert a közelgő harc nem Zichy Nándor gr. tusája: mert a közelgő tusára maga a kereszténység legfőbb hadura XIII. Leo pápa adta ki a jelszót 1893. szept. 2-iki körlevelében. Itt természetesen nem célozunk egyesekre, annál kevésbé célozunk arra, ki legközelebb áll hozzánk: mert hiszen tudjuk, hogy szívvél, lélekkel velünk van, de óhajtuk mindenki munkáját.

Koresma és nyomor. Mult szerdán az inségesek ügyét tárgyalta a képviselőház s ezen alkalommal Polónyi Géza mondott valamit, amit jó volna a kormánynak megjegyezni. Azt t. i., hogy a nyomornak nagy oka abban van, hogy a konvención szolgáló cseledek a koresmába vizszik gabonájukat. A kihágási törvényben benne van — ugymond, — hogy az oly koresmáros, aki iszákos embernek még inni ad, az jogvesztéssel büntetetik. 32 szolgabíró kérdezett eddig, hogy alkalmazta-e azt a szabályt? A nyitrai főszolgabíró mondta, hogy próbálta alkalmazni, de valahányszor marasztaló ítéletet hozott, mindig akadtak *lelkellen közbenjárók*, kik a miniszternél a megváltoztatást kieszközölték. — Hja nem is lehetne akkor oly abszolút biztossággal számítani azokra a bizonyos koresmárosokra a választásoknál! Most kéz kezét mos, ha még akkora is lesz a nép nyomora.

Képviselői és napszamos napidíj. A „Dunántúli Hírlap” az alábbi igen jellemző levelet közli (az eredeti helyesírással), melyet Győr-megyéből küldtek be hozzá. „Mélyen tisztelt szerkesztő ur! Legyen szives becses lapjában ezen pár sor írástom közzéteni egy kicsit megfélemlve, a mennyiben érdemesnek találja, ugyan is február 1-diki lapját olvastam az első cikkben a kép i elő urak egy napi fizetésüket a haza oltárára leítették az inségesek javára és hogy intézkedés történt az inség enyhítéséről, igen szép, legyen szabad felhozni, hogy a miniszteri rendelet nálunk is intézkedést az inségnek elejét venni a mennyiben elrendelte a telimunkát hogy a ki az alami vagy megyei utakra el nem mén havat az utról elhárni ingyen, az 50 és 100 forintig lesz büntetve, it is van a haza oltárára valami letétele de nem a törvény hozók részéről hanem a szegény ember fizetése a mennyiben az alam pénzárba marad a napi díj. Noha az ut adót meg kel fizetnie ha semmi sem marad is telre csak az inség, még is ingyen kel az utakon dolgozni téli munka fejében. Tehát a szegényeket is kel egyszer dicsérni hogy egy napi munkát mi is tetünk az alam oltárára. Pázmánd, febr. 24. Egy szegény napszamos.”

Fát vágott, s őt magát vágta le a fa. Janeska Pál 38 éves szenci lakos fát volt szedni a herceg Windischgrätz erdejében, a hol éppen előfa vágás volt. A munkások hangosan figyelmeztették őt, hogy félre álljon, de ő pipázva állott meg és közelről nézte az egyik fa kivágását, mely hirtelen lezuhánván, mielőtt félre ugorhatott volna, fején találta és összezúzta koponyáját. Szerencsésen járt ugyanakkor egy szüntén ott foglalkozó siketnéma ember, ki a munkások kéjeladásaira még elég korán félre ugorhatott és életét megmenthette.

Tűzhalál. Sztrázsan e hónapban Fukar Ilona, férjétől elvált nő, eladván házikóját s a kapott pénz egy részén pálinkát és petroléumot vett. Ugy látszik, amint azt a hivatalos vizsgálat is elfogadta, az asszony részegen petroléumot önthetett a lámpába s vigyázatlansága folytán az meggyuladt, mitől lángot fogott ruhája, s ő miután kéznél nem volt segítség, annyira összeégett, hogy holtan találták másnap.

Rablógyilkosság. Február 22-én jött a Vágsellye s Tornóc között fekvő és nem messze a vasúti hídhöz elterülő őrházhoz négy, az ottani vidék öltözetet magán viselő férfi, kik a vasúti őrtől 4 ókról venni akartak. Az alku megtörtént, a pénzt kifizették s az állatokat magukkal vitték. Este felé a négy vevő visszajött s őt — a vasúti őrt — a vaspályán találták; egyikük pisztolyt rántott s földre terítette a munkáját végző szegény embert. A mint a kapott pénzt nála nem találták, bementek az őrházba s az őrnök feleségét vallatásra fogták, de az esküvel erősítette, hogy mit sem tud arról, hová tette férje a pénzt. Erre az ott lévő öt éves leánykáját hánál fogva előhúzták, szeméi kiszúrásával stb. fenyegették, ha nem mondja meg az igazat, ki is végtére bevallotta, hogy a pénz egy pléhládában a pincében van. Ők lementek a leánygyal a pincébe, az asszony pedig főnmaradt; lassan azután odasompolygott a pince ajtajához s azt rájuk csukva kulccsal elzárta. Még Vágsellyére jelzést is adhatott. A rablók látván magukat elzárva, a leányt kizsárolták, verték, kinek jajkiáltásai egészen kihallatszottak. Fél óra múlva esendörök jöttek s a rablókat a vágsellyei kir. járásbíróhoz szállították. A rablók azonossága

meg nem állapított meg. Rebegetik, hogy komárommegyei parasztok.

Orosz kitüntetés. A pár hónappal ezelőtt lezajlott szentpétervári nemzetközi nagy kertészeti kiállításon kitüntetetteknek jegyzéke most került birtokunkba. E kiállításon több részről adományozott kitüntetések között Ő császári fensége Mihajlovics Nikolai nagyherceg, a kiállítás vednöke által adományozott kilenc nagy arany erem foglalván el a legkiválóbb helyet, rendkívüli nagy érdeklődés tárgyát képezték: mert általános volt az óhaj, hogy e kilenc nagy kitüntetés Oroszországban maradjon, a minthogy is nyolcat csakugyan a legelőkelőbb orosz cégek vívtak ki. A nagyherceg érmeinek kilencedikére azonban az ezen világversenyre seregett angol, francia és német világcégek óriási versenyével szemben egy hazai cég — Mauthner Ödön budapesti magkereskedő — érdemesített. Midőn a hazai magkereskedelem ily magas fokra emelkedést örömmel vesszük tudomásul, őszintén óhajítjuk, hogy földmívelésünk egyéb ágazatai is ily törekvő cégek kezeiben legyenek, mert ez esetben csakhamar fel fog az virágozni és a válság ellen-súlyozva lesz az óriási haladás által. Mauthner további törekvéséről pedig reméljük, hogy éppugy mint magtermeveinknek Nemetszág fele hathatósan utat tört, legújabb nagy diadalának terén: Oroszországban is új vidékeket fog feltárni magkivitelünknek.

Midőn a nagyközönség figyelmét Unghváry László ceglédi hírneves gyümölcsfa iskolájának mai számunkban közölt hirdetésére felhívunk, különösen kiemeljük, hogy nevezetnül a százezrekre menő mindenféle nemű eseményen felül még mintegy 1500,000 darab 1—2—3 éves gyümölcsfa vadonc van eladásra készen, még pedig: körte, alma, birs, doucin, paradicsom, szilva, prunus-myrobolana, Saint-Julien, beszercei szilva, eper, sajmeggy, sárga barack, mandula és kőkenyőből.

Színház.

Láttunk már e szezon folyamán néhány látványos darabot, melyek színpadunk technikailag szegény viszonyaihoz mérten és az ilyen technikának minden illuziót nagyban oszlató hatása dacára is elég sikerülteknek voltak mondhatók. A folyó hó 23-án színpadra került „Télelő” még kedvezőbb színekben mutatta be társulatunknak ilyen darabokban való ügyességét. Az egyes tündér-jelenetek egyrészt a kompozíció szempontjából tünnek ki, másrészt a világítás terén sem maradtak el. Miklósi Ilonka egész beleillett szerepébe: szép tündérkirálynő volt. Viszont Szerdahelyi valóságos, sem erre, sem arra az oldalra nem túlzó, közönséges emberként imponált. Csillag Amália is kedvesen zsörtölődött. Szilasi találon öregedett meg, Bessenyei sem tagadta meg magát.

Tollagi Adolf még egyszer visszatért közénk és vasárnap „A kis alamosi”-ban lépett fel miánálunk másodszer. Tollagi ügyes komikus, de azon tehetségek közé egyáltalán nem tartozik, kik közönségünknek nevető organumát a mi komikusaink mellett valami különösebb módon hozhatnák mozgásba. Innen magyarazandó, hogy a nézőtér bizony a legnagyobb jóakarattal mellett sem volt „zsúfolásig megteltnek” nevezhető.

Szokatlan látványnak voltunk tanúi a következő estén. Szilasi jutalomjátékául a „Falu rosszt” adták és pedig a nyitrai közönség egy része előtt nem ismeretlen műkedvelők közreműködésével. Ha tekintetbe vesszük, hogy a szokatlanság, a lámpaláz a legjobb erőkre is bénítólag hat, s a talán különben sikerült fellépést is bizonytalanná teszi; ha meggondoljuk, hogy mily nehéz nem ugyan a tehetség, hanem inkább a gyakorlottság hiánya következtében kitűnni a színpadon második othonnal bíró színészek közt azoknak, kik arra nem hivatásszerűen, hanem csak jókedvükből lépnek; ha meggondoljuk, hogy a piarista-utcai nézőtérre járó, lelkes publikum tapsaival az ottan othonnal bíró szent ügy napszamosait illetve a kisdud színpadra nem a kritika, hanem az atyai öröm, a családi jóakarattal szemüvegén át néz, s vigad a szereplőkkel, kik

köréből valók, holott a színházi közönség újdonság hirdetésével felveretve szigorú kritikusként lép a színpad elé és sokat kíván, sokat vár, mert fizetett: ha mundekeket megszívleljük, a műkedvelők hétfői szereplése még akkor is kielégítőnek mondható. Szöllősy Irma első megjelenésétől mindvégig kedvesen mozgott, ügyesen énekelte és beszélt. Van valami vonzó fellépésében, valami természetes őszinteség, s gyermekes egyszerűség játékában, melyet — sajnós! — Thalia emberei ott a színpadokon oly könnyen felejtnek, s oly nehezen tudnak visszaszerezni. Kozák Gizike is tudott egy-két megüzerő vonást kölcsönözni szerepének. A férfi szereplők közt Rinyovszkyt illeti a babér, ki a búsuló, szerelmes botvár jellemvonásait különösen a tivornyázás idején oly találon tudta visszatükröztetni. Kár, hogy nyelve a nyílt „e”-knek zárt „é”-kké való, s nekünk, nyitraiaknak ugyszólván második természetünké vált gömbölyítéséhez oly feltűnő módon hozzászokott. Stancz József szintén gyakorlottabb erőre vall. Eltekintve hangjának néha énekeszerű lejtésétől, sem beszéde, sem játéka kifogás alá nem vonható, sőt mi több, nála a gyakorlás pallérozó keze a legtermékenyebb talajra akadt. Ha Borbely hahotára tudta indítani a közönséget, s ez díszére válik, akkor a két cigány is meg lehet elégedve magával, mert rájuk is eleget neveltünk.

A szerdai és csütörtöki vig darabok között előnyt ez utóbbinak „A nagyamán”-kell adnunk. Nógrádi Jolán, kinek ez előadás jutalomjátéka volt, egészen meglepett. Hiszen igaz, hogy nagyobb szerepben még nem is láttuk fellépni, de már maga ez a körülmény, hogy nagyobb szerepben eddig fel nem léptették, elégséges arra, hogy zavarba hozzon, s hogy kételkedjünk, ha vajjon Nógrádi a hibás, mert előbb fel nem lépett, vagy pedig a direktor, mert fel nem léptette. Tehetséges, fiatal művészekről a gyakorlat alkalmát elvonni, vétekszámba megy.

Közgazdaság.

Uj hitelszövetkezet. Hollady Jenő úrmenci plebánus a hitelszövetkezeti eszmét lelkesen felkarolván, holnap hétfőn (március hó 4-én) Úrmencen — plebániája községeire kiterjedő hatáskörrel — mintegy 250 üzletrész-zel hitelszövetkezetet alakít. Ajánljuk e követésre méltó példát a nép jóvoltának előmozdítására hivatott s a nép között élő egyéniségek figyelmébe.

Felülfizetés. A gazdátankestélyen felülfizetett a loversenyalap javára: Szandner Ernő 5 frt, G. P. 2 frt, Rudnyánszky György 5 frt, dr. Rudnyánszky Béla 5 frt.

Kendertermelési értekezlet. A nyitrai megyei gazdasági egyesület elnöksége ez uton is meghívja a vármegye gazdaközönségét a folyó március 5-én d. e. 10 órakor Nyitraú a város-háza termében a kendertermelés ügyében tartandó értekezletre, mely alkalommal a kenderkikészítő telepet felállítani hajlandó cég egyik megbízottja is jelen lesz, ki a kender termelésére és annak a telepen leendő átadására vonatkozólag mindenemű felvilágosításokat megad. Ha ezen értekezleten a szükséges 500 holdnyi terület a kenderkikészítő telep számára nem biztosíthatik, akkor a telep a vármegyében nem létesülhet. Nagyon fontos tehát ezen értekezlet tárgya s kívánatos, hogy azon a vármegyének minden gazdasága képviselve legyen, mert 1—2 holdnyi területjegyzéssel is igen könnyen összejöhet az 500 holdnyi terület. A vármegye mezőgazdaságára nézve pedig igen nagy fontosságú ezen telep felállítása. Az értekezlet napján d. u. 2 1/2 órakor ugyancsak a városházán a nyitrai megyei gazdasági egyesület igazgató választmányja is ülést tart.

Uj tagok. Löwy S. Jakab Alsó-Récsény, Deutelbaum József Elecske a nyitrai megyei gazdasági egyesület rendes tagjai sorába léptek.

Gazdasági egyesületek az ezred-éves kiállításon. A kiállításra eddig 49 gazdasági egyesület jelentkezett, ezek közül 45 anyagilag is hozzájárul a rendezési költségek fedezéséhez. A felajánlott hozzájárulási összeg eddig 14.125 forint, mely összeg a program lényegesebb pontjainak megvalósítását már is lehetővé teszi. A kiállítás tervezete a következő főbb pontokat öleli fel: 1. Meg fog iratni az egyesületi élet monográfiája oly módon, hogy ez működési területe általános gazdasági viszonyainak is jellemzete ismertetését nyújtsa. 2. Bemutattatik a gazdasági egyesületek működésének befolyását a ló- és szarvasmarha tenyésztésre előtűntető grafikus térkép, lehetőleg ugyanez a tájfajta eloszlására nézve. 3. Bemutattatnak az egyes vidékek kiváló és jellemző kultur növényei a talajjal együtt, melyben azok teremnek. 4. A tipikus ló- és szarvasmarha tájfajtaokról modellek készíttetnek. 5. Ilyen modellek készülnek az egyesület működésének hatása alatt létesült, vagy kezében lévő intézményekről és a gazdasági életre jellemző objektumokról. 6. Kiállítatnak a különböző vidékek tipikus földmívelő eszközei, fenyképgyűjteménnyel együtt, melyek ezen eszközökkel való banásmódot mutatják be. 7. Kiállítatnak a mezőgazdasági háziipar nyereszterményei, eszközei s kész cikkei.

Műtrágya: A „Hungaria” műtrágya, kénvas és vegyi-ipar részvénytársaság Budapest. A folyton tartó havazás az őszi vetéseknek nagyon előnyére válik; magától értetődik, hogy e tekintetben első sorban a műtrágyázott földekre van ez jó hatással, mivel ama növényi tápanyagok, melyek a műtrágyával kerültek a talajba, teljesen érvényesülni fognak, míg ama szántóföldek, melyek műtrágya hiányában tápanyagokat nélkülözni kénytelenek, kedvező időjárási viszonyok mellett sem fognak kielégítő termést szolgáltatni. — Az elszállítás a még teljesen el nem hárított közlekedési akadályok folytán a múlt héten is csak lassan ment előre. Tavasz árúkra a kereslet tartósan kielégítő maradt; különösen Alsó-Ausztria és Dél-Tirol felé fejlődik igen örövendően az üzlet, honnan már eddig is több száz vagonra menő megrendelés érkezett be. — Az árak lényeges változást nem szenvedtek. Jegyzéseink a következők: kettős szuperfoszfát 20-22% = 6.00-6.45 frt. Prima-szuperfoszfát 16-18% = 4.90-5.55 frt. eredeti Hoyermann-féle Thomas-salak 18-20% = 3.70-4.05 frt. valódi ind. párolt csontliszt 4-1/2-25% = 6.15-6.40 frt. Káli-trágya 20-25% = 2.60-2.85 forint. Ammoniak-szuperfoszfát 10-12%, 3-5% = 6.05-7.90 frt. Kénvas-káli 90-96% = 13.25-13.65 frt. Chilisálétrom febr.-márciusi szállításra = 12.75-13.05 forint, ugyanaz áprilisi-májusi szállításra 12.50-12.75 frt. 100 kgonként zsákkal együtt elegység gyanánt az egyes állomások távolsága szerint. — Vasgálic Ia = 3.10-3.30 frt. Ugyanaz IIa = 2.90-3.05 frt. Rezgálic = 23.90-24.80 frt, netto 100 kgonként 50 kgos hordókban ab Budapest.

Irodalom.

Örövendetes jelenség a katolicizmus egén a jelen borús napokban a Mária cultus terjedése nálunk Mária országában. Alig mulik hét, hogy egy-egy újabb mű Mária tiszteletét előmozdítani nem törekednékt. Ha önmagunkban nem találunk elégséges erőt megvívni az ellenséges áramlattal, helyesen cselekszünk, ha az Isten anyja hathatós segítségét vesszük igénybe. Erre buzdít dr. Hufnagl János „Szűz Mária könyv” című munkájával, mely főképp a sz. rózsafüzérrel, Szűz Mária e legkedvesebb imájával foglalkozik, mely valamint segített a XII. század végén déli Franciaországban tüzzel, vassal pusztító albigenesek megfékezésére, ép úgy segíthet most is, midőn veszélyben forog hazánk, mert támadják boldogságának alapját, a kath. vallást. Tekintettel a jó célra egyrészt, melyet a munka elérni óhajt, másrészt zamatos magyarságára egyszerű irányára melyet élvezettel olvashat a művelt s megérthet a tanulatlanabb is, valamint magasztos tárgyánál fogva is, kívált a rózsafüzér-társulatoknak s Mária-egyleteknek melegen ajánlhatjuk, annyival is inkább, mert e kis mű révén tanulhatják megbecsülni bárki is a rózsafüzér ájtatóságát s megtanulhatja e kedves ima hasznos végzetését. Ára is nagyon esekély e 372 lapra terjedő

munkának t. i. 75 kr., 1 frt, 1 frt 50 kr. kötés szerint. Kapható e könyv szerzőjénél dr. Hufnagl János szekesfejervár-egyházmegyei állozópap s nevelőnél Zavaros Pozsonymegyében.

Petrovics László tisztelettel kéri mind azokat, akiknél kiadandó költeménykötetére gyűjtőve vannak, sziveskedjenek azokat címére (Kis-Szeben, Sárosm.) március hó 15-éig beküldeni; mivel főlös számú példányokat nem nyomathat. Akik a kötetet külön megrendelni óhajtják, sziveskedjenek ezt a szerzővel levelezőlapon tudatni.

A budapesti egyetem kath. hallgatói „Szent Imre Önképző-Egyet”-e 1895. évi almanachjára előfizetési felhívást tesz közzé. Régi óta érzett hiányon óhajt segíteni — ugymond, — „Szent Imre önképző-egylet” akkor, amikor elhatározza, hogy a tagoknak évi munkásságát felülvizsgálja s az egylet beléletének hű tükrét nyújtó évkönyvvel fog a nyilvánosság elé lépni. Egyesületünk, habár csak néhány éves múltja van, letelezve a legvirágzóbb katolikus egyleteink közé küzdött fel magát. Rövid fennállásának ideje alatt bebizonyította létjogosultságát, nem terelgetvén el magát egy pillanatra sem kitűzött céljának következetes megvalósításától, ápolni a szent hitünk és hazánk iránt való ragaszkodást a keresztény magyar ifjúságban, fejleszteni e nemcs érzelmet az önképzés eszközeivel, irodalmi tevékenységre serkentvén őt abban az irányban, munkálkodva fölkelheti a magyar ifjúság igazi ideálját, igazi vezérét, akinek szent neve alatt alakult meg egyesületünk. És hogy a nagy közönségben is érdeklődést és rokonszenvet keltsünk munkásságunk iránt, szükségét éreztük annak, hogy egyletünkön kívül álló katolikusaink tájékoztatása végett a nyilvános irodalmi működés terére lépjünk. A mindinkább fokozódó szükségnek eddigelé az időközönként tartott nyilvános gyűléseinkkel és ünnepélyeinkkel véltünk eleget tenni. — De ezzel feladatunkat csak félig oldhattuk meg, amennyiben nyilvános gyűléseink látogató közönségében sikerült ugyan érdeklődést ébreszteni egyesületünk ügyei iránt, de hazánk művelt nagy katolikus népében nem. Ezt a feladatot kívánjuk megvalósítani évkönyvünk kiadásával. Bizalommal és reménnyel fordulunk egyletünk jóakaróihoz, és pártjogúhoz, hogy e törekvésünkben támogatásukat kikerjűk, hogy ez által lehetővé tegyék évkönyvünk megjelenését. Az almanach mintegy 8-10 nyomtatott íven jelenik meg f. évi május hó közepe táján. Előfizetési ára 1 forint. A tiszta jövedelem a „Szent Imre önképző-egylet” almanach-alapja javára fordítatik. Az ivateket és az előfizetési pénzeket legkésőbb f. évi március hó 31-ig kérjük beküldeni a „Szent Imre önképző-egylet” címére: Budapest, Ferenciek bazára. Budapest, 1895. február hó. *A Szent Imre önk-egy. almanachkiadó bizottsága.*

Törvényszéki csarnok.

A magy. kir. kúria által elintéztett perek jegyzéke. Belovics Mátás és társának, Hlavaty szül. Kovács Agnes ellen 700 ftos perben, — II-od bir. it. hbb. — Adamicza János csódtömegének, Szklenárik István ellen adásvételi jogügylet hatálytalansága iránti perben, — II-od bir. it. hbb. — Vilha Márton és János felpereseknek, özv. Remenár szül. Vilha Katalin ellen ingatlanlás birtoka iránt, — mindkét alsóbb bírósági ítélet megváltoztatva.

A pozsonyi kir. itélő-tábla által elintéztett perek jegyzéke. Majna Józsefnek, özv. Majna szül. Malik Mária és t. ellen ingatlanok tulajdona iránti perben, — az I-ső bir. it. hbb. — Özv. Goga Sipo Katalin és társának, Chrabor község ellen 744 ft 18 kros perben, — az I-ső bir. it. hbb. — Gróf Pálffy Jánosnak, Tuzsina község ellen urb. rendezési ügyben, — az I-ső bir. végzés megváltoztatva. — Özv. Korencsik Katalin és társának, Havelda Adolf és t. ellen végrehajtás megszüntetése iránti ügyben, — az I-ső bir. it. hbb. — Rosenzweig József felperesnek, Ersekujvár város közönsége ellen 1200 ftos perben, — az I-ső bir. végzés hbb. — Dr. Kállai Arminnak, Juhász Vince és Gyula ellen Juhász Pál utáni örökösödési perben, — az I-ső bir. it. megváltoztatva. — Pachmann Lenárt hagyatéka ügyében, az I-ső bir. végzés helybenhagyva. — Vodicska Veron felperesnek, kir. Kincstár ellen Bartunek József hagyatékának átadása ügyében, — az I-ső bir. ítélet feloldva. — Sinko Márknak, özv. Goldberger szül. Freund Laura és t. ellen 3500 ftos perben, — az I-ső bir. it. hbb.

A nyitrai kir. törvényszék által 1895. évi február hó 26-án elintéztett perek jegyzéke. Szurovy László mint vagyonbukott ifj. Birly Lajos csódtömeggondnokának Rudnyánszky György ellen egyezség hatálytalansága és 49305 frt megfizetése iránti perben, — a keresetnek hely nem adatott, a perköltségek kölcsönösen meglettek szüntetve. — Hrotka József és neje szül. Tácsosvzky Annának, Trnka Ferenc és neje szül. Sipo Mária ellen ingatlanlás birtoka iránti perben, — a viszkereget egy részének hely adatott és I-ső rendű alperesnek a póteskü meg lett itelve. — Oliva János és neje szül. Oliva Anna felpereseknek, Holesok Márton ellen lejegyzés türese iránti perben, — felperes keresetének hely adva.

Végtárgyalandó ügyek jegyzéke. 1895. évi március hó 4-én: Szombat Dávid lopás, — Sztrecsánszky György zsarolás, — Borza István és társai hat. ell. erőszak. — Március 5-én: Fabula János, Malárik Dániel lopás, — Huncsa József erősz. nemi köz., — Hlavina István rágal-mazás, — Simko Bernát csalás. — Március 6-án: Juricsék Pál szándékos emberölés, — Hacker Károly lopás és okirathamítás, — Bakó Géza lopás. — Március 8-án: Jakubovics Pál és társai lopás, — Tóth Simonné súlyos testi sértés, — Weisz Károly csalás, — Fröblich Pál lopás, — Zajáček István emberölés.

CSARNOK.

A felvidék és állami iskolái.

Eötvös minisztersége idején, midőn a kormány a felekezetenküli iskolák meghonosítását tüzte ki célul a felvidéken — a kormány törekvéseinek nagyrészt utját állták és pedig vallási szempontból. Nagyon helyesen és bárcsak mindennél így tettek volna. De manap tények beszélnek, hogy ez iskolákban, itt a tótajku lakosság közepette, a más tárgyakban való előmenetel is sok helyen a nullával határos. S e szomorú körülmény megfajtozó okát bírja ama káros, pedagógiailag helytelenített tanítási módszerben, mely ez iskolákban divik.

Az állami iskolákat pusztán vallás szempontjából tekintve, elég annyit mondanunk, hogy azokat elítélte számtalanszor XIII. Leó pápa így: „melyekben a tanulók a legszentebb dolgokat illetőleg a legnagyobb tudatlanságban és teljes vallásközönyben nőnek fel.” S nem-e így van a felvidék állami iskoláiban? Sok helyen a felvidéken van alkalmazva tanítónak, tisztán más vallásu tanító. Az ily iskolában a kath. tanító *legjobb esetben* úgy tanít, hogy egyik vallásfelekezethez tartozó növendékek vallásos érzelmeit sem sérti meg s mi azonban eseteket tudnánk, ahol a luth. tanító a katolicizmus csodáit s dogmáit a gyermekek előtt humbugnak deklarálta. A zsidó állami tanító működése kath. növendékek-nél meg éppen kvalifikálhatlan. Míg tehát az állami iskolákban a vallásoktatás a kegyesen engedélyezett s túrt egy-két heti órára van szabva, máskülönbön pedig a növendékek a vallási indifferentizmusban neveltetnek — addig a kath. iskolában a tanító a vallást csaknem minden tantárgynál belécsépegteti a gyermekek szívébe; a vallásos érzelmeiket szüntelen ápolja fejleszt s a hitoktatóval karöltve működik. Nem hiába mondja XIII. Leó 1886-ban Magyarország püspökeihez intézett körlevelében: „ne szünjetekek meg ezután inteni a családtyákat, hogy gyermekeiket ne küldjék oly intézetekbe, ahol ker. hitök veszélyeztetve van, s egyszersmind *gondoskodjatok oly iskolákról, melyek a ti fenhatóságtok alatt állván, kifogástalan oktatással s vallásos tanítókkal tünjenek ki.*” S vajjon nem megszívlelendők-e ugyan csak az ő szavai az 1885-ik évben az angol püspökökhöz irt „*Spectata fides*” című körlevelében? Az ugynevezett „*Szabad iskolák*” ajánlása után így beszél: Mi magunk is tekintetbe véve városunk gyászos helyzetét, sem *költséget*, sem *utánjárást nem kiméltünk*, hogy Róma gyermekei előtt az iskolák kellő számban nyitva álljanak.

De költ is a pápa Róma népiszkoláira évenként több mint 10.000 lírát. „Ezen iskolákban őrzik, folytatja továbbá XIII. Leo, legdrágább s legbecsesebb kincsünket, az apáikról rájuk maradt, sértetlen tiszta hitet s ami a gondolat és cselekvés divatos szabadságában különösen fontos a hazának jó polgárokat nevelünk: aki ugyanis a ker. hitet gyermekkorától fogva szóval és tettel vallja, annál jobb polgár nem kell.“ E sorok diktálta *Sziv* képes annyit áldozni a kath. iskolákra, minálunk ellenben az a szerecsentlen tudat uralg egyeseknél, hogy csak a kereszténység hitgyökeireit sorvasztó államiskola nevelhet jó honpolgárokat. Franciaországban a kath. „szabad iskolák“ mellett az állami iskolák rendszerint üresek. Belgiumban meg pláne száz száma kellett azokat beszűntetni. Igen ott felkarolják a kath. iskolákat, azok fentartását gyűjtések útján elősegítik s nem dobják oda az állam karjaiba. Az északfranciaországi katolikusok XXII. nagygyűlése múlt évben folyt le Lilleben msgr. Sonris cambrayi érsek elnöklété alatt. Az iskolaügy tárgyalása közben nagy lelkesedést keltett a cambrayi érseknek az a jelentése, hogy a katolikusok áldozatkészsége tíz év alatt egymagában az ő egyházmegyéjében 33 millió (!) frankot hozott össze a kath. szabad iskolák fentartására. Ime! így néz ki az áldozatkész katolicizmus. Az erős vallásos meggyőződés nem riad vissza áldozatoktól, csak hogy fentartsa azt, ami katolikus; de az általunk annyira dédelgetett állami iskola nem meggyőződésteljes s vallásos katolicizmust nevel a hazának, hanem a legnagyobb indifferentizmust terjeszt még a hegyek jámbor lakói között is.

Állami iskolában minálunk látsz falra függesztett koszoru övezte Kossuth-képet, minisztert, osztálytanácsost, tanfelügyelőt fényképben, könyvomban; de szt. keresztet, Jézus képét ne adj Isten! S miért nem látni ezeket? azért mert minálunk az állami iskola szelleme ezt nem engedí. Az általunk annyira majmolt külföld e tekintetben is következetesebb. Ott láttam az állami iskolákban Vilmos képe mellett XIII. Leót, Jézus Krisztust etc.

De elítélendő a felvidék állami iskoláiban megszokott tanítási módszer is, melynek természetes folyamánya a nagymérvű tudatlanság 4-5 évi iskolázás után is. Lássuk hogyan.

A felvidék iskolaköteles paraszt gyermekei tót anyanyelvűek, bejönnek 6 éves korukban az iskolába, a tanító betanítat velük valami magyar imádságot a nélkül, hogy megmagyarázná azt a gyermekeknek — s megismerteti velük a betűk egy részét. Mihelyest azonban csak egy heti szünet áll be az iskolában, a gyermekek oda visszajöve már is semmit sem tudnak, mindent elfelejtettek s ez észlelhető a felsőbb osztályosoknál is. Ez pedig onnét van, mert az állami tanító nem az anyanyelvükön való hazafias szellemben való művelődésre s nem arra törekszik, hogy a gyermekek az előadott anyagot megemésszék, sajátjukká tegyék; hanem csak azt tartja szem előtt, hogy a gyermek egy pár magyar kifejezést — a nélkül, hogy ezeket értené — eltanuljon s adott alkalommal a tanfelügyelőnek megmutassa, mennyire vitte ő a magyar nyelvet iskolájában. Kikerül a gyermek az iskolából, olvasni tud, azt is nagy nehezen. Tanították ugyan alkotmánytana, történetre s tudj Isten mire az állami iskolában, de szorosán magyar nyelven, amit ő nem értett — legfeljebb egy pár magyar kifejezést eltanult; megmagyarázni meg nem magyarázták neki, mert azon tanítók, akik értenek tótul, nem teszik, akik pedig nem beszélnek, nem tehetik.

S így nem esoda, hogy népünk 6 évi iskolázás után, „államilag“ levén nevelve, hithideg, korlátolt ismerettel bír, bárgyu s csak a kocsmárosnál eszközlött névalírásban mutatja összes, az államnak köszönhető, tudományát.

Igenis mi örömmel vennők, ha a gyermekek amint kikerülnek az iskolából anyanyelvükön kívül beszélneek folyékonyan magyarul, értenék a magyar szót helyesen, elméjük ki volna művelve, esiszolva, úgy hogy nem egy könnyen csálhatná meg őket valaki, eminenter a csapláros. De úgy táhítani, hogy 6 évi iskoláztatás után a gyermek semmit sem tudjon, se magyarul, se tótul, szóval sehogysem, tán olyan jelenség, melyet eléggé nem jellemezhetünk. Anyanyelvén nem tanították, a magyar nyelvet pedig nem értette, melyen kizárólag mindent előadtak, s így az eredmény nulla.

Okvetlen szükséges, hogy mindenkinek alkalma nyiljék az állam nyelvét megtanulni s az ezzel járó előnyök birtokába jutni, de tegyük azt ésszerűen, számolva helyi viszonyainkkal; fektessünk arra súlyt, hogy a gyermek első sorban anyanyelvén mindent jól felfogjon, mert máskülönben hiába való a mi fáradozásunk.

Az itt esetelt hiányokat egy tekintélyes megyei s még most is szolgálatban levő tisztviselő vázolta előttem 2 év előtt; többet mondok az állami iskoláknál in illo tempore gondnok is volt. Beszélgetésünk folyamán így szölt: a mondottakhoz még hozzáadom, hogy az állami tanítónak van 600 frt fizetése évente, de ő oly nullás eredményvel tanít, hogy e tőkének még kamatait nem érdemelné meg. Nagy szavak ezek, de mint tisztviselőnek *hallgatnom kell.* (Nomina sunt odiosa.)

Ez iskolákban a fegyelem semmis, a tanítók nincsenek szigorú ellenőrzés alatt; a nagyságos tanfelügyelő meg 2-3 évben egyszer nézi meg az iskolát, de akkor is trombita szóval jelezik jövetelét. Nézzük a dolgokat, úgy ahogy vannak s ne csináljunk hiábavaló lármát.

Hogy igazat mondott az az ur, azt mind egyikünk belátja.

A „kié az iskola, azé a jövő,“ tartja a közmondás. Csakis a vallásos iskola nevelhet vallásos nemzedéket. Ugyanazért mi nekünk végleg le kell számolnunk az állami iskolákkal, mely a hitközönbösséget terjeszti s kath. iskoláink után kell látnunk. Igaz, hogy egyes lelkipásztorok lánysahasága folytán egyházmegyéinkben is átadatott sok jó katolikus iskola az államnak, a minek természetesen mi látjuk most következményeit. De az állam ezek elkobzásával még nem elégedett meg.

A Fejér. Napló 16. számában írta volt Zichy Nándor gróf a vezércikkben többi között: „az uralkodó párt iskoláink elállamosításával fenyeget.“ S ha ez bekövetkezik, ha a fenyegetés ténynyé válnék, akkor mi is jobban fogjuk mérlegelni ez axioma fontosságát: „kié az iskola, azé a jövő“; a tett terére lépünk majd, követve belga, francia s német paptestvéreinket: kolduló tarisznyával járjuk be hiveinket addig, míg nem állítottunk minden községben katolikus iskolát.

Benyács István.

Telefon.

Károly. Ön és Bourdaloue pompásan kiegészíténék egymást. Bourdaloueról azt olvastuk, hogy sohasem beszélt önmagáról, ön meg mindig magáról beszél. Közölhetlen.

Esztergomba. Megkaptuk M. X. F. ur rajzát Amerikáról szóló művünkhöz. Mihelyt második kiadásban megjelenik, kiadjuk illusztrálva. Habár meg kell adni, hogy M. F. ur sokkal nagyszerűbben ír, mint rajzol.

Nyilt tér.

(E rovatban közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.)

Nyilatkozat.

A „Nyitrai Lapok“ f. évi 8. számában ujlag ellenem s káplánom ellen nyilvántított valótlan-ságokra felelnem kell.

Oberkirch Sándor elhalálozott február hó 19-én. Eugen senki a beteghez nem hitt, s ezen említett 19-én Nagyszombatba mentem, mert az érseki helynökségi hivatalban teendőm volt, még

pedig egész nyugodtan, mivel tudtam, hogy káplánom, ki beteg édes anyját Galgócon meglátogató fiui kötelességből, hazajöve del táján. S itt vannak a tanuk, kik őt látták Oberkirchek házában, mikor az úreghi plebános, mint szomszéd, testvéri szeretettel a haldoklók szentségeivel ellátta a beteget. Megelőzőleg káplánom harmadfél hónapon át majd naponta, s néha kétszer is egy napon a most már elhalálozott beteget meglátogatta, s minden katolikus embert kötelező utolsó kötelességek megtételére buzdította és kérte. Oberkirch Sándor mindig csak halogatással felelt. Ki volt itt a hanyag?

Hogy három napon át hiába kerestek volna kereszteléssel, mert sem én, sem káplánom otthon nem voltunk; ezt merő hazugságnak bélyegzem.

Érdekes az egész dologban, hogy én az ilyen közleményre el valék készülve, mert két nagykoru és hitelt érdemlő uri ember fülhallerára február hó 20-án egy párbeszéd folyt le a „Korona-szálló“ ettermében, a hol a botránve-inálás, persze a kényelmes anonimus köpenyegébe burkolva, nyélbe ütött. Megfeledezett ez a jó uriember, hogy magyar hazánkban csak egy híres anonimus volt, s hogy nehéz azt utánozni, s még nehezebb hírére szert tenni.

Különben van még e szép hazánkban a kir. törvényszékben az igazságnak s a becületükben bántalmazottaknak hathatós védelmezőj. Nem anonimus, hanem nyilt sisakkal lépek a térre.

A netán ezután még a nyitrai lapokban megjelenendő cikkekre hallgatással felelek, mert conscientia optimus judex! s ez, a lelkiismeret, engem legkevésbé sem illet szemrehányásokkal.

Nyitra-Ujlakon, 1895. február 26.

Dr. Steinhöfer Gyula,
plebános.

Nyilatkozat.

A vidéki lapok egynemelyikében „Nyilatkozat“ címmel Haldek Ignác aláírásával egy nyilttéri közlemény jelent meg, melyben Haldek Ignác magkereskedő, a ki rövid idővel ezelőtt a budapesti kir. törvényszék fenyítő osztályának nyilvános tárgyalási termében *vádoltként a vádlottak padján állt*, saját kényelmetlen szituációjának leplezése végett az ellene még mindig folyamatban levő bűnügyre vonatkozólag a vidéki közönséggel egyet-mást elhitetni igyekszik.

Ezen tendenciózus híreszteléssel szemben, de annak előrebocsátása mellett, hogy egy bírói határozatnak jogerőre emelkedése előtt senki ember fiával, különösen a még jogerőre nem emelkedett bírói határozat által érdekelt félle polémiába nem bocsátkozom, szárazon csupán annak konstatálására szoritkozom, hogy a budapesti kir. törvényszék mint büntető bíróság előtt szabályszerűen lefolyt bűnvizsgálat alapján a budapesti kir. ügyészség mint vádhatóság *hivatalból* Haldek Ignác magkereskedő ellen vádindítványt tett és a *főmeltósági kir. Curia 7307/B. 894. sz. a. kelt határozatával éppen a vizsgálat adatai alapján Haldek Ignác magkereskedőt a lopás büntettségére való felbujtás miatt vád alá helyezni rendelte.*

Az ezen vádhatározat folytán megtartott végtárgyaláson a *közváltó kir. ügyész* ezen tárgyalás fejleményeihez képest a *vádát fenntartotta* és Haldek Ignác magkereskedőt a *lopás büntettségére való felbujtás hivatalból üldözendő bűncselekményének elkövetése miatt* indítványozta megbüntetettetni.

Az első fokban eljáró bíróság *vádolt* Haldek Ignácot felmentette ugyan, de a bűncselekmények megtorlásának szorgalmazására *hivatott vádhatóság nyomban nyilvános tárgyaláson a felmentő ítélet ellen fellebbezését jelentette be.*

Haldek Ignác felmentése tehát *még nem jogerős* és felső bíróságaink vannak hivátva Haldek Ignác eljárása felett ítéletet mondani; ő maga saját ügyében bíró nem lehet és nyilttéri közleményekkel bíróságainkat preokkupálni nem fogja.

Ennyit tartoztam az igazság érdekében kijelenteni, de polémiába Haldek Ignáccal nem bocsátkozom, csak azt kívánom még megjegyezni, hogy *merő valótlanosság* az, a mit Haldek „Nyilatkozat“-ában még *eddig jogerőre nem is emelkedett* felmentésének okául felhoz.

A kit a Curia jogérvényesen *lopás büntettségére való felbujtás* miatt *vád alá helyezett* és a ki ellen a vádhatóságot képviselő kir. ügyész ezen *büntett* miatt a vádat nyilvános végtárgyaláson *hivatalból fenntartotta* és a ki ellen *vége a kir. ügyész fellebbezése folytán a bünvádi eljárás még ma is folyamatban van*; az ugyancsak hiába fenyegetődzik hamis vádaskodás miatt való feljelentéssel!

Budapest, 1895. február.

Mauthner Ödön.



Az ezidei vetőidény alkalmával van szerencsém a n. é. közönségnek
eredeti MAUTHNER ÖDÖN-féle vetőmagvakat,
 nevezetesen:
Incerna és vöröshere magokat, Esparsettet, eredeti oberdorfi és másfajta takarmányrépamagot,
 valamint mindenemű **konyhakerti magvakat,**
 többek között **Carfiolt, különféle retek, káposzta, kalaráb, paradicsom, petrezselyem és répamagot** ajánlani.
 Mintán én csupán Mauthner Ödön budapesti cég magjait árusítom, a magok megbízhatóságát illetőleg a n. é. közönségnek a lehető legnagyobb kezeséget nyújtom, és mivelhogy
Mauthner-féle árjegyzék eredeti árait hozom számításba, kérem a t. szükséglettel bíró közönség ama részét, kik Mauthner-féle megbízható magokra reflektálnak, hogy megrendeléseiket cégem közbenjárásával eszközölni sziveskedjenek. Legpontosabb kiszolgálást biztosítva maradtam teljes tisztelettel
FRITZE BÓDOG
 fűszerkereskedő Nyitrán, a „Korona szálló”-val szemben.

Nyitrai iparbank mint r.-társaság zálogkölesön-osztálya.

ZÁLOG-ÁRVERÉS

1895. évi márczius hó 5-én.
 Mindazon eszközök és zálogtárgyak, melyek 1894. évi augusztus végeig ki nem váltattak vagy nem hosszabbítottak meg f. évi

március hó 5-én a Nyitrai Iparbank termében délután 3-4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak
 Hosszabbítások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.
 Hogy az árverés napján minden zavar-nak eleje vétessek, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem meghosszabbítani nem lehet.
 Nyitrán, 1895. február 15.
Az igazgatóság.

Hirdetmények
 a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” részére jutányos áron felvétetnek
 a **kiadóhivatalban** (Papnevelde-utca 9. szám.)
 és **Huszár I. könyvkereskedésében.**



2-szeres és 3-szoros termések

csakis mesterségesen szárított

mütrágyával

érhetők el.

Hungária mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság Budapestén.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.

Nyomatik Husár István könyvnyomdájában Nyitrán.